



## Työryhmän kokous 5.3.2019

Aika 5.3.2019 klo 9.00–12.00

Paikka	Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, nh. Kristian		
Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi (puheenjohtaja)	X	
	Pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki	X	
	Ylitarkastaja Björn Johansson		X
	Johtava asiantuntija Sanna-Mari Karjalainen	X	
	Ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen	X	
	Ylitarkastaja Jan Meszka	X	
	Ylitarkastaja Karoliina Meurman	X	
	Yli-insinööri Jaana Rajakko	X	

### 1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Edellisen kokouksen pöytäkirjaluonnos ei ole vielä valmistunut.

### 2. Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

Puheenjohtaja oli koonnut paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen sääntelyn muutostarpeita. Keskusteltiin asiasta Markuksen kommenttien pohjalta.

Vanha laitteistoja koskenut asetustasoinen sääntely on sisältänyt sekä pelastuslain että laitelain nojalla annettuja säännöksiä. Ilman lainsäädäntömuutoksia alempiasteinen sääntely on erotettava eri säädöksiin. Tavoitteena on selkeyttää tulevaa sääntelyä.

Niin ikään tavoitteena on, että laitteistoja koskevat säännökset olisivat mahdollisimman samankaltaisia. Ne asiat, jotka voidaan säätää samanlaisiksi, säädetään samanlaisiksi riippumatta siitä, kulkeeko laitteistossa sähkö vai vesi. Molempien laitteistojen sääntelyllä on kuitenkin oma historiansa, jota ei voida kokonaan ohittaa.

Molempien laitteistojen komponentit ovat EU:n rakennustuotteiden alaisia tuotteita, jolloin säädöksiin tarvittaneen yleinen tuotevaatimus, muttei välttämättä komponenttikohtaisia erityisiä vaatimuksia.

## 2.1 Suhde rakentamisen sääntelyyn

Laitteistojen hankkiminen ja asentaminen liittyy kiinteästi rakentamiseen. Nykyisessä sammutuslaitteistoasetuksessa on viittauksia rakentamisen sääntelyyn. Säädösvalmistelun yhdyspinnasta rakentamisen sääntelyyn ei ole vielä keskusteltu ympäristöministeriön kanssa. Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus on käynnissä ympäristöministeriössä. Rakentamisen jaostossa rakennusvalvonnan järjestäminen on seuraava käsiteltävä aihe.

Rakentamisen sääntelyssä vesiputkien asentaminen eli sprinklerilaitteiston asentaminen tai olemassa olevan sammutuslaitteiston laajentaminen edellyttää aina rakennuslupaprosessia. Tällöin rakennusvalvonta on toimivaltainen viranomainen. Tarkemmin ei ole viranomaisten tehtävistä ja työnjaosta säädetty. Vanhassa paloilmoitinmääräyksessä A:60 on viittauksia pelastusviranomaisiin mm. toteutuspöytäkirjan laadintavaiheessa, tarkastusvälin määrittämisessä ja kohdekortin päivittämisessä. Lähtökohtaisesti laitelaisissa ei Tukesin tehtäviä lukuun ottamatta säädetä viranomaisten tehtävistä. Pelastusviranomainen valvoo laitteistojen käyttöä ja kunnossapitoa pelastuslain kautta.

## 2.2 Tuotteet

Sääntelyssä tulee näkyä selvästi, mitä tuotteita laitelaki koskee. Tukesilla tulee olla toimivaltuudet puuttua valvonnassaan tuotteiden puutteisiin jo laitelain nojalla, eikä pelkästään rakennustuotteiden sääntelyn kautta.

Pohdittava vielä, minkälaisia vaatimuksia olisi esim. kohdesuojaukseen tarkoitetuille laitteistoille, jos ei kuitenkaan säädetä näiden asentamisesta ja tarkastamisesta tarkemmin. Markkinoilla on myös erilaisia kitti –tyyppisiä tuotteita, jotka hankitaan valmiiksi asennettuna tai asennusvalmiina pakkettina. Todennäköisesti tällaisille tuotteille tarvitaan jokin oma säännös.

Nykyiset tuotestandardit ovat hyvin teknisiä komponenttistandardeja. EU:n rakennustuoteasetuksen takia kaikilla komponenteilla on olemassa jonkinlainen tuotehyväksyntä, johon useimmiten liittyy laboratoriotestauksia. Myös tuotteiden pakolliset merkinnät tulevat tuotestandardien kautta. Todennäköisesti tarvitaan jonkinlainen asetuksenantovaltuutus tuotteille, jotka kuuluvat selvästi laitelain soveltamisalaan, mutta jolla ei ole olemassa tuotestandardia.

Tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittamisen sääntely pitää vielä miettiä, koska nykyinen laitelain malli perustuu ajatukseen, että kaikille laitteistoille annetaan oma asetus. Toisaalta millekään laitteistokomponentille ei ole ollut vaatimuksia erikseen, koska kaikki vaatimukset on asetettu laitteiston toteutukselle.

Tuoteryhmäkohtaiset vaatimukset olisi mahdollista eritellä standardiryhmien jaottelulla: paloilmoitin, vesi, vesisumu, kaasu, vaahto, jauhe, aerosoli.

## 2.3 Laitteistovaatimukset

Nykyisenä käytäntönä on, että laitteiston toteutukselle on asetettu vaatimuksia, jos laitteiston asentaminen perustuu lainsäädäntöön tai viranomaisvaatimukseen. Paloilmoitinmääräyksen osalta lisävaatimuksena on ollut yhteys hätäkeskukseen. Säädöksen vaatimat laitteistot tarkoittavat käytännössä YM:n rakennuksen paloturvallisuusasetuksen (848/2017) mukaisia laitteistoja edellytettynä joko suoraan säädöksessä tai jos laitteistolla

Pöytäkirja SM1912626  
00.00.01.00.00  
02.05.2019 SMDno-2017-2100  
SM036:00/2017

on saatu helpotuksia jostain vaatimustasosta. Myös sammutuslaitteiston kytkeminen yleiseen vesijohtoverkkoon asettaa omia vaatimuksia toteutukselle.

Aerosolisammutuslaitteistoja ei ole luettu laitelain tarkoittamiksi automaattisiksi sammutuslaitteistoiksi. Tulkinta on perustunut siihen, ettei aerosolisammutuslaitteistoja vaadita asennettaviksi säädöksen perusteella tai viranomaisvaatimuksena, vaan laitteiston asentaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Nykyään aerosolisammutuslaitteistoille on olemassa kaksi standardia. Alan yritykset ovat esittäneet, että aerosolisammutuslaitteistojen asentamiseen tulisi soveltaa samoja vaatimuksia kuin muihinkin sammutuslaitteistoihin. Aerosolilaitteistoja on kytketty omaehtoisesti hätäkeskukseen ja tarkastuslaitokset tekevät niille jo tarkastuksia.

Laitteistojen toteutuksesta ei ole tarkoitus säätää jonkin tietyn suunnittelustandardin tai -ohjeen noudattamista. Siksi on ajateltu, että säädettäisiin laitteistoilta edellytettävistä toiminnallisista vaatimuksista esim. erheellisten hälytysten välttämistä. Kun laitteisto on toteutettu asianmukaisen standardin mukaisesti, toiminnalliset vaatimukset täyttyvät automaattisesti. Toiminnallisilla vaatimuksilla pyritään ohjaamaan toteutuksen suunnittelua niin, että laitteisto toimii niin kuin se on suunniteltu ja niissä olosuhteissa, joihin se asennetaan eli laitteiston tulee sallia ihmisten normaali toiminta.

#### 2.4 Laitteiston toteutus ja dokumentointi

Laitteistojen toteutus ei ole viranomaisen vastuulla, eikä toteuttaja ja asennusliike voi lykätä vastuutaan ja selvittämiselvöitettään viranomaiselle. Laitteiston määrittäminen on suunnittelijan ja rakentajan tehtävä, ei viranomaisen. Tästä syystä ei voida pitää hyvänä käytäntönä, että viranomaiselle säädettäisiin velvoite allekirjoittaa suunnitteluasiakirjoja. Ei ole tarkoitus, että laitteistojen asentamiseen tulisi lisätä lupavaiheita. Lausuntojen pyytäminen on kuitenkin aina mahdollista. Prosesseja ei saada valmiiksi tässä säädösvalmisteluhankkeessa.

Sääntelyn avulla on kuitenkin suunniteltu, että laitteistojen toteutuksen dokumentointia korostetaan. Oletuksena on, ettei asioita ole olemassa, jos niitä ei ole dokumentoitu. Toteutuksen dokumentointiin liittyen on tarkoitus säätää nykyistä tarkemmin tarkastuslaitosten tehtävistä ja tarkastusten sisällöstä. Myös rakennuksen turvallisuuden kannalta laitteistot pitää toteuttaa tietyllä tavalla.

Asiakirja suunnitteluperusteista laaditaan hankkeen alussa ja siinä kuvataan, mitä kohteeseen aiotaan suunnitella, miten hälytyksiä on mietitty jne. Paloilmoittimen toteutuspöytäkirja ja sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet on toimitettu pelastuslaitokselle. Tässä vaiheessa olisi hyvä myös olla yhteydessä viranomaisiin, jotta suunnittelun lähtötiedot olisivat kohdallaan ja viranomaisille välittyy tieto rakennushankkeesta. Pelastuslaitoksilla on ollut erilaisia käytäntöjä siihen, allekirjoittaako viranomaisen asiakirjan vai ei. On hyvä, että asioista keskustellaan viranomaisen kanssa ja viranomaisella tulee olla mahdollisuus puuttua valmisteluun virallisten suunnitelmien laatimisvaiheessa.

Sammutuslaitteistoasetuksessa on säädetty suunnitteluperusteista. Sammutuslaitteistostandardien sisällä on asioista vaihtoehtoja, joista osa

Pöytäkirja SM1912626  
02.05.2019 00.00.01.00.00  
SMDno-2017-2100  
SM036:00/2017

voidaan valita tai jättää toteuttamatta. Nämä valinnat tulisi kirjata nykyistä paremmin, jottei tarkastuslaitosten tarvitse kirjata näitä asioita puutteina käyttöönottotarkastuksessa. Pohdittava vielä, millä tarkkuudella asiakirjojen sisällöstä tulisi säätää.

Asennus- ja huoltotyössä aliurakoitsijoiden käyttäminen ja alihankinta tulee huomioida. Asennusliike ja sen vastuuhenkilö vastaa myös alihankintana tehdystä työstä. Sähköpuolella on käytäntönä, että alihankkijalla tulee olla sama pätevyys kuin asennusliikkeellä.

Tavoitteena on, että laitteistojen toteutuksen dokumentointi eli laitteiston suunnitteluperusteet ja toteutuspöytäkirjan asiat ovat kaikille laitteistoille samanlaisia. Asiakirjan nimi voi olla mikä tahansa, sillä tarkoituksena on säätää dokumentoitavista asioista. Ala joka tapauksessa laatii omat asiakirjamallit, mutta olisi hyvä, että asiakirja sisältäisi yhtenäiset asiat.

#### *Hätäkeskusyhteys*

Jollain tavalla tulisi säätää myös laitteistojen liittamisestä hätäkeskukseen. Operaattoreiden toimintaa ei pystytä säätämään laitelain kautta, mutta kiinteistön pitää tietää, että niiden pitää tehdä sopimukset tiettyjen tahojen kanssa. Lainsäädäntö ei tunnista hätäkeskuksen uusinta linjausta, että pelastusviranomaisen hyväksyy paloilmoittimen kytkemisen ja ilmoittaa siitä hätäkeskukselle.

Ennen hätäkeskukseen liittämistä pitää olla vaatimukset laitteistolle ja todentaa näiden vaatimusten toteutuminen. Hätäkeskukseen saa liittää vain sellaisia laitteita, jotka täyttävät vaatimukset. Käytännössä asiaa kierretään sillä, että hätäkeskus edellyttää pelastuslaitoksen ilmoitusta liittamisestä, vaikka pelastuslaitos ei ole missään paperissa asian sopimusosapuoli. Erityisesti laitteiston irtikytkemisessä pelastuslaitoksen luvan vaatiminen on kiinteistön oikeusturvan kannalta hankala käytäntö.

EU:n tietosuojasetus ei muuttanut tietojen luovuttamisen sääntelyä viranomaisten rekistereistä. Viranomaisen perusteet käyttää henkilötietoja lakisääteisen tehtävän hoitamiseen ovat lähtökohtaiset riittävät tietojen luovuttamiselle.

## 2.5 Laitteistojen kunnossapito

Laitteiston kunnossapidon tavoitteena on, että laitteisto säilyttää toimintakykynsä käyttöikänsä ajan.

#### *Paloilmoitin*

Paloilmoittimien kunnossapitovaatimuksissa on kenties syytä erottaa toisistaan uuden laitteiston rakentaminen ja vanhan korjaaminen. Jos korjaus- ja muutostöitä ei mainita, voidaan se tulkita, että näitä töitä saa tehdä kuka tahansa.

Käytön aikaista huoltoa mm. vuosihuoltoa voi tehdä vain asennusliike. Lähtökohta on, ettei paloilmoittimen ohjelmointia voi tehdä kukaan muu kuin asennusliike. Laitteiston nimetyn vastuuhenkilön tekemistä kunnossapitotoimista on kenties myös säädettävä. Tällaisia muun kuin asennusliikkeen tekemiä ylläpitotoimenpiteitä voisi olla esim. yksittäisen likaantuneen ilmaisimen vaihtaminen, painikkeen lasin vaihtaminen. Edellyttäen toki, että laitteiston hoitaja on saanut tehtäviin riittävän

Pöytäkirja

SM1912626

02.05.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

SM036:00/2017

koulutuksen ja opastuksen. Vanhoihin paloilmoittimiin voi tehdä enemmän toimenpiteitä kuin uusiin, joihin kaikki muutokset käytännössä tehdään tietokoneen avulla.

Uutena asiana laitelain soveltamisalaan on tarkoituksenmukaista sisällyttää myös ne rakennusten paloturvallisuusasetuksen (848/2017) mukaiset rakennusluvan ehtona olevat paloilmoittimet, joita ei kytketä hätäkeskukseen. Lähtökohtana näille paloilmoittimille on, että laitteiston suunnittelu ja asennustyö tulee tehdä kuten hätäkeskukseen liitetyillä paloilmoittimilla. Se, ettei järjestelmän asennukselle aseteta erityisiä vaatimuksia, tarkoittanee, että asennusliikkeen oman työn tarkastaminen riittää eikä tarvitse teettää tarkastuslaitoksen käyttöönottotarkastusta. Vastaavasti se, ettei järjestelmän ylläpidolle aseteta erityisiä vaatimuksia, tarkoittanee, ettei tarkastuslaitoksen määräaikaistarkastuksia tarvitse teettää. Jos laitteiston käyttöönottotarkastusta ei tehdä, tarkoittaisi se käytännössä sitä, että rakennusvalvonnan tulisi valvoa myös sähköjohtojen asentaminen. Tämä asia tulee käydä vielä läpi YM:n kanssa.

#### *Sammutuslaitteistot*

Pientaloihin asennettavat sammutuslaitteistot todennäköisesti yleistyvät tulevaisuudessa, uudessa standardissa tämä on jo huomioitu. Toteutus on näissäkin hyvä olla tietyllä tasolla, jottei tule ongelmia esim. vesivahinkoja. Sammutuslaitteistojen asentaminen omakotitaloon vaatii kuitenkin jonkinlaisen rakennus- tai toimenpideluvan. Kunnossapidon tasovaatimus ei näillä laitteistoilla voi olla sama kuin esim. hätäkeskukseen liitetyillä laitteistoilla. Lähtökohtaisesti omaehtoisten laitteistojen kunnossapidon tasosta päättää laitteiston haltija.

Vielä on myös pohdittava, miten toteutuksesta ja kunnossapidosta säädetään esim. sellaiselle sammutuslaitteistolle, jonka suuttimet laukeavat palovaroittimella (Q-Fog) tai ilman rakennuslupaa asennettavalle, siirrettävälle laitteistolle (Caverion). Näitäkin laitteistoja koskee kuitenkin samat toiminnalliset vaatimukset.

## 2.6 Asennusliikkeet ja tarkastuslaitokset

Asennusliikkeiden toiminnasta on säädetty asetustasolla. Velvoite laatia asennustodistus pitää olla perusvaatimuksena laintasolla. Pohdittava, mitä asioita ja tietoja asennustodistuksen tulee sisältää, sillä osa asioita on dokumentoitu jo toteutuspöytäkirjassa. Tulisiko asennustodistuksen vastata laitteiston vaatimustenvakuutustodistusta? Pitääkö olla määrämuotoinen asiakirja?

Vaatimukset tarkastuslaitosten työn sisällöstä ovat jo laissa. Tarkastuksen sisällöstä säättämisessä on kuitenkin syytä pysyä yleisellä tasolla. Sääntely on oltava samassa suhteessa tarkastuksen sisällön, puutteiden ja niistä ilmoittamisen kanssa. Tarkastuslaitokset ovat laatineet listauksen vakavista puutteista. Suurin osa havaituista puutteista on lieviä. Vakavista puutteista ilmoittaminen kytkeytyy myös pelastuslain sääntelyyn.

Käyttöönottotarkastuksen ja määräaikaistarkastusten osalta havaitut puutteet ovat hieman erilaisia. Käyttöönottotarkastus on laitteiston tarkastus ja määräaikaistarkastus on luonteeltaan käytön valvontaa. Tukes tapaa tarkastuslaitokset ja tulevassa kokouksessa voitaisiin keskustella tarkastuksen sisällön lisäksi myös termeistä. Laitteistoilla on käytössä eri termit mm.

Pöytäkirja	SM1912626
	00.00.01.00.00
02.05.2019	SMDno-2017-2100
	SM036:00/2017

käyttöönottotarkastuksen osalta. Selvennettävä sääntelyä, tarkoitetaanko käyttöönottotarkastuksella kolmannen osapuolen tarkastusta vai asennusliikkeen oman työn tarkastusta.

Kuinka usein määräaikaistarkastukset tulee tehdä, säädetään pelastuslain kautta. Sääntelyssä pitää näkyä, miksi tarkastuksia pitää tehdä.

Painelaiteiden määräaikaistarkastuksen suhteen hyväksytyllä laitoksella tulee olla tarkastusasiakirjojensa luotettava ja tarkoituksenmukainen ylläpito- ja tallennusjärjestelmä eli asiakirjojen hallintajärjestelmä. Painelaitteen omistajan tai haltijan on ylläpidettävä painelaitteesta painelaitekirjaa, johon kootaan painelaitteen keskeiset asiakirjat kuten määräaikaistarkastusten pöytäkirjat. Painelaitteen valmistajalla on velvoite säilyttää painelaitteen tekniset asiakirjat ja vaatimustenmukaisuusvakuutus 10 vuotta laitteen markkinoille saattamisesta.

Pohdittava, millä perusteella pöytäkirjoja edellytetään säilytettävän ja ketä varten. Kohteessa pöytäkirjojen säilyttäminen on perusteltua, jotta voidaan osoittaa valvontaviranomaiselle tarkastuksen teettämisen.

Tarkastuslaitosten tarkastustyö luetaan välilliseen julkiseen hallintotehtävään. Oikeusturvaan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Viittauksia hallinnon yleislakeihin ei ole enää tarvitse sisällyttää erillislakiin.

Arviointilaitosten sääntely todennäköisesti tiputetaan pois laitealaista, koska ei ole tiedossa, että minkään tuotteen tai tuoteryhmän vaatimustenmukaisuuden osoittamisen menettelystä tarvittaisiin kansallista sääntelyä.

## 2.7 Asennusliikkeen vastuuhenkilö

Nykyisin asennusliikkeen vastuuhenkilöltä edellytetään koulutusta, työkokemusta sekä laitteistokohtaisen tentin suorittamista. Vaatimusten täyttymisestä eri osa-alueiden osalta Tukes myöntää määräaikaisen pätevyystodistuksen. Nykyinen vaatimus pätevyystodistuksesta on tarkoituksenmukainen säilyttää, sillä mikään tutkinto ei tuota suoraan vaadittavaa osaamista. Vastuuhenkilöllä tulee olla osaamista juuri kyseiselle paloilmioittimelle tai sammutuslaitteistotyypille.

Vaatimustason asettamista vaikeuttaa se, että kaikki tutkinnot ovat muuttuneet viime vuosina ja samankaltainen tutkintojen kehitys todennäköisesti jatkuu tulevaisuudessa. Tukes toivoo mahdollisimman selkeää ja joustavaa sääntelyä, jottei tarvitsisi vertailla tutkintojen sisältöjä keskenään. Vaatimustasoa ei ole tarve laskea. Sääntely ei koske vain uusia tutkintoja, joten myös vanhat tutkinnot ja niiden soveltaminen tulee ottaa huomioon. Opetushallitus vertailee vain ulkomaisia tutkintoja kotimaisiin.

Monin paikoin on käytäntönä, että huoltotöitä tehdään alihankinta liikkeellä, jossa ei vastuuhenkilön pätevyysvaatimukset täyty. Erityisesti paloilmioittimien osalta on tullut esille toive, että huoltotöitä voisi tehdä muukin kuin varsinainen asennusliike.

## 3. Kokouksen päättäminen

Pöytäkirja

SM1912626

02.05.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

SM036:00/2017

Työryhmän seuraava kokous on 27.3.2019 klo 9-12. Seuraavassa kokouksessa on tavoitteena käsitellä jo tulevien asetusten yksityiskohtia.

Tästä kahden viikon päästä on keskustelutilaisuus. Pyritään saamaan tilaisuuden kutsu jakeluun mahdollisimman pian. Seuraavassa kokouksessa pohditaan keskustelutilaisuuden sisältöä tarkemmin. Tilaisuuden ajankohtaa voi jo mainostaa.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.  
Sisäministeriö 02.05.2019 klo 14:29. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Valtioneuvoston hankeikkuna